

Nr 34

Utlåtande med anledning av väckta motioner om beredande åt lantmannaskolorna av tillgång till skog för praktisk undervisning i skogsbruk.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 371 av herr *Johansson, Theodor, m. fl.*, och II: 456 av herr *Pettersson* i Norregård *m. fl.* har yrkats, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om en utredning med uppgift att framlägga förslag huru lantmannaskolorna på ett nöjaktigt sätt skall kunna få tillgång till skog för praktisk undervisning i skogsbruk.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för motionerna, får utskottet hänvisa till dessa.

Över motionerna har yttranden inhämtats från domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen.

Domänstyrelsen har i sitt yttrande, dagtecknat den 11 mars 1955, anfört i huvudsak följande.

Enligt motionärerna synes för frågans lösande två vägar vara framkomliga: dels att inköpa särskilda »skolskogar», dels att förlägga undervisningen till skogar, som äges av annan i orten. Eventuellt skulle båda dessa former kunna tänkas. Styrelsen anser det önskvärt, att vid lantmannaskolorna bedrivs praktisk undervisning i skogsbruk och att åtgärder vidtages för att möjliggöra en sådan anordning. Emellertid anser sig styrelsen icke kunna tillstyrka alternativet om inköp av särskilda skolskogar. Lantmannaskolorna uppgår för närvarande till ett 50-tal. Det skulle säkerligen i många fall vara en föga lämplig lösning av frågan, därest ett skogsskifte för undervisningsändamål inköptes för var och en av dessa skolor. Förvaltningen av sådana skogar — vilken i första hand torde komma att åläggas personalen vid vederbörande skola — skulle medföra en ytterligare belastning i personalens arbete. Personalen torde för övrigt i allmänhet sakna erfarenhet i detta avseende.

I detta sammanhang framhåller styrelsen, att det icke ens för skogshögskolan eller vissa andra skogluga undervisningsanstalter, såsom statens skogsmästarskola, den under byggnad varande Älvsbyskolan samt Gammelkroppa skogsskola ansetts behövt med egna skogar. Styrelsen anser det vara bättre, om respektive lantmannaskolor kunde utverka tillstånd av ägare till närliggande skogar att på dylik skog bedriva sådan undervisning, varom här är fråga. I det fall att sådan skog utgöres av kronopark är styrelsen för sin del beredd att undersöka möjligheterna till samarbete mellan skolledningen och vederbörande revirförvaltare i nu förevarande avseende.

I yttrande, dagtecknat den 12 februari 1955, har *lantbruksstyrelsen* anfört bl. a. följande.

Styrelsen delar motionärernas uppfattning om behovet av en mera effektiv och tidsenlig undervisning i skogshushållning vid de lantmannaskolor, som är belägna i sådana trakter, där jordbrukaren hämtar en väsentlig del av sin inkomst från skogen. Man bör dock i detta sammanhang ej förbise att skogsundervisningen under senare år har utvidgats högst väsentligt vid många lantmannaskolor. Ett flertal lantmannaskolor förfogar också över rätt betydande skogsarealer för skogsundervisningen. Fördelningen av skolornas skogsinnehav framgår av följande förteckning.

Lantmannaskola			Skogsareal ha
Hamra	Stockholms	län	675
Sånga-Säby	»	»	85
Jälla	Uppsala	»	166 inkl. hagmark
Strängnäs ¹	Södermanlands	»	—
Ökna	»	»	446
Höje ²	Östergötlands	»	—
Lunnevad ²	»	»	—
Tenhult	Jönköpings	»	40
Stora Segerstad	»	»	67
Ingelstad	Kronobergs	»	360
Ryssby	»	»	146
Gamleby ³	Kalmar	»	—
Ingelstorp	»	»	90
Löfsta	Gotlands	»	44
Bräkne-Hoby	Blekinge	»	30
Önnestad	Kristianstads	»	148
Tomelilla	»	»	—
Osby	»	»	56
Hammenhög	»	»	—
Vilan	Malmöhus	»	—
Svalöv	»	»	—
Skurup	»	»	—
Hörby	»	»	10
Plönninge	Hallands	»	93
Dingle	Göteb. o. Bohus	»	78
Jordhammar	» » »	»	74
Nuntorp	Älvsborgs	»	23
Fristad	»	»	—
Sätilla	»	»	158
Skara	Skaraborgs	»	40
Kristinehamn	Värmlands	»	—
Molkom ⁴	»	»	—
Kyrkerud	»	»	144
Kävesta ⁵	Örebro	»	—
Fellingsbro ⁵	»	»	40
Sala	Västmanlands	»	10
Vassbo	Kopparbergs	»	207
Mora ⁶	»	»	—
Nytorp	Gävleborgs	»	505

¹ Skall i sinom tid förflyttas till Balsta egendom i Stenkivsta socken

² Skall hösten 1955 » » Bergs » » Vreta klosters socken

³ Skall i sinom tid » » Valstads » » Gamleby socken

⁴ Skall hösten 1955 » » Lilleruds » » Nors socken

⁵ Skall i sinom tid » » Kvinnersta » » Axbergs socken

⁶ Skall hösten 1955 » » Prästbostället » » Rättviks socken

Lantmannaskola		Skogsareal ha
Nordvik	Västernorrlands län	287
Tvillingsta	»	46
Hussborg	»	361
Torsta	Jämtlands	35
Umeå	Västerbottens	280
Vindeln	»	—
Skellefteå	»	240
Malgomaj	»	1 530 (700 ha produktiv)
Gran	Norrbottnens	57
Vojakkala	»	563
Björkfors	»	1 457 (1 000 ha produktiv)

Det är i huvudsak lantmannaskolorna i slättbygden, t. ex. i Skåne, som helt saknar skogsmark för skogsundervisningen. I de mera jordbruksbetonade bygderna torde det dock icke vara nödvändigt, att alla lantmannaskolor beredes en utvidgad skogsundervisning. I de trakter, där skogen utgör en mera väsentlig inkomstkälla för jordbrukarna, bör emellertid denna undervisning utökas. Såsom motionärerna framhållit bör man ej ensidigt inrikta sig på att behovet av skogsmark för undervisningen skall helt tillgodoses medelst skog, som skolorna själva äger, utan man kan även tänka sig andra former. Det torde dock vara klart, att det i regel är av värde för undervisningen, om skolorna har tillgång till en viss ej alltför ringa egen skogsareal. En utökning av de arealer, som nu finnes vid skolorna, torde härvidlag i vissa fall vara önskvärd.

I sitt yttrande över bl. a. 1952 års yrkesutbildningssakkunnigas betänkande angående yrkesutbildningen har styrelsen föreslagit, att frågan om yrkesutbildningen på jordbrukets område blir föremål för ny utredning. Därest en sådan utredning kommer till stånd, torde i samband därmed även lämpligen kunna upptagas frågan om skogsundervisningen i lantmannaskolorna och härför erforderlig tillgång på skolskogar.

Skogsstyrelsen har i yttrande den 4 mars 1955 framhållit i huvudsak följande.

Skogsundervisningen vid lantmannaskolorna är ett viktigt led i den skogliga yrkesutbildningen. Ifrågavarande undervisning, som nästan helt ombesörjes av skogsvårdsstyrelserna, är dock vid de olika skolorna av varierande värde alltefter det timantal den fått sig tilldelad. Vid några lantmannaskolor i skogsbygderna är särskilda skogslinjer inrättade, medan undervisningen vid det stora flertalet skolor är av mindre omfattning. Skogsutbildningens tyngdpunkt är lagd på skogsvård, aptering och dylikt.

Skogsstyrelsen delar motionärernas uppfattning om nödvändigheten av att ha tillgång till övningsskog i någon form vid praktisk undervisning i skogsbruk. Enligt en av lantbruksstyrelsen verkställd utredning förfogar ett flertal lantmannaskolor över rätt betydande skogsarealer. Vissa skolor med begränsad tillgång på skogsmark förlägger den praktiska skogsundervisningen till skogsvårdsstyrelsernas skogsvårdsgårdar eller till i skolans närhet befintliga skogsallmänningar eller ecklesiastiska skogar. Av lantbruksstyrelsens utredning framgår även att det är huvudsakligen lantmannaskolorna i slättbygderna, som helt saknar egen skog. En del av dessa sistnämnda skolor har hittills icke meddelat mera omfattande skogsundervisning och det torde icke heller vara nödvändigt med någon väsentlig utökning av skogsundervisningen vid alla dessa skolor. Det förefaller därför

som om lantmannaskolornas behov av ytterligare skogsarealer för undervisningsändamål torde vara relativt begränsat. I de fall, då en utökning av sagda areal är önskvärd, synes detta kunna ske på flera olika sätt, vilket också motionärerna framhållit.

I yttrande över 1952 års yrkesutbildningssakkunnigas betänkande angående yrkesutbildningen har lantbruksstyrelsen föreslagit, att frågan om yrkesutbildningen på jordbrukets område skulle bli föremål för utredning. Skogsstyrelsen förutsätter att, därest en sådan utredning kommer till stånd, även frågan om skogsundervisningen vid lantmannaskolorna och härför behövlig tillgång på övningsskog blir utredd. Med hänsyn till att skolornas skogsundervisning är så intimt sammankopplad med skogsvårdsstyrelsernas mycket omfattande yrkesutbildningsverksamhet finner skogsstyrelsen angeläget att förutsättningarna för ett mera planmässigt samarbete mellan skogsvårdsstyrelserna och lantmannaskolorna i undervisningsfrågor även blir närmare utredda.

Det är givetvis önskvärt, att skogsstyrelsen, som har tillsyn över den av skogsvårdsstyrelserna bedrivna statsunderstödda skogliga yrkesutbildningen, blir representerad vid en sådan utredning.

Utskottet. I likhet med motionärerna anser utskottet det önskvärt, att lantmannaskolorna skall ha möjlighet att bedriva praktisk undervisning i skogsbruk. Såsom framgår av utredningen i ärendet förfogar ett flertal lantmannaskolor över rätt betydande skogsarealer för ändamålet, medan vissa skolor med ringa eller ingen tillgång på skogsmark förlägger ifrågavarande undervisning till skogsvårdsstyrelsernas skogsvårdsgårdar, skogsallmänningar eller ecklesiastika skogar. Utredningen visar även, att det är huvudsakligen lantmannaskolorna i slättbygderna, som helt saknar skogsmark för undervisningsändamål. En del av sistnämnda skolor har emellertid hittills icke meddelat mera omfattande skogsundervisning och planerar icke heller en utvidgning av sådan undervisning. Enligt utskottets förmenande synes därför lantmannaskolornas behov av ytterligare skogsarealer för undervisningsändamål vara relativt begränsat. I detta sammanhang får utskottet fästa uppmärksamheten på att chefen för jordbruksdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1955 tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning rörande yrkesutbildningen inom jordbruket. Utskottet förutsätter, att den i motionerna väckta frågan kommer att upptagas till behandling av dessa sakkunniga. Under sådana omständigheter är enligt utskottets mening någon särskild utredning i motionernas syfte ej påkallad.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att motionerna I: 371 och II: 456 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 9 november 1955

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Anderberg, Lage Svedberg, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Hansson, Eskilsson, Mossberger, Uno Olofsson och Sigfrid Larsson*; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Jacobson i Vilhelmina*, Hægglom, Antby* och Pettersson i Dahl, fru Eriksson i Hallstahamar, herr Ahlsten, fru Lindskog, herrar Jönsson i Gärds Köpinge och Nilsson i Lönsboda.

* Ej närvarande vid justeringen.